

Bewust Veilig dag:
Werknemers vinden
veilig werken
zeer belangrijk

3

Luxueus Apollo
Hotel in Vinkeveen
met Geberit Piave
wastafelkranen

7

Van Hout: 'Duurzaam
is altijd goedkoper
dan conventioneel'

9

Gasloos koken in
2030 is nog een hele
uitdaging

8

Veel vragen over wettelijke erkenningregeling gas

Informatiesessies VSK werden druk bezocht

WETGEVING

De wettelijke certificeringsregeling voor installateurs die gasgestookte installaties aanleggen ligt de branche vooralsnog zwaar op de maag. Veel installateurs hebben vragen die brancheorganisatie UNETO-VNI tijdens de recente VSK groten-deels beantwoordde. Duidelijk werd dat er nog veel behoefte is aan informatie over de regeling, die medio 2019 in gaat en waar pertinent niet aan valt te ontkomen.

Als gevolg van het grote aantal ongevallen met koolmonoxide (regelmatig met dodelijke afloop), heeft de regering ingegrepen met een wettelijke regeling die volgend jaar van kracht wordt. Het gevolg is dat vanaf halverwege 2019 alleen gecertificeerde installatiebedrijven met vakbekwame installatie- en onderhoudsmonteurs nog werkzaamheden aan gasgestookte cv-installaties en warmtapwatertoestellen mogen uitvoeren.

VAKBEKWAAMHEIDSEISEN

De installatie- en onderhoudsmonteurs moeten dan aantoonbaar voldoen aan specifieke vakbekwaamheidseisen. UNETO-VNI heeft hiervoor in samenwerking met KvINL en STERKIN een uniforme kwaliteitsregeling aan de minister aangeboden, waarvan belangrijke passages zijn overgenomen in de wettelijke regeling.

VEEL VRAGEN

Nu de regeling met rasse schreden dichterbij komt, blijkt - en dat is niet onverwacht - dat veel installateurs vragen hebben over de regeling en zij willen weten hoe zij zich kunnen voorbereiden.

Vakspecialist klimaattechniek Fred Vos van UNETO-VNI hield tijdens de afgelopen VSK meerdere sessies over het onderwerp en deze werden zonder uitzondering druk bezocht. Verder kon de afgelopen maand worden meegedaan aan een consultatie op internet en ook daar kwamen heel wat vragen binnen.

De verwachting is dat de definitieve invulling van de regeling rond de zomer 2018 bekend zal zijn.

Lees meer op pagina 5.

De nieuwe wettelijke regeling stelt veel installateurs voor vragen.

Zonne-energie is niet te stuiten: 60 procent groei in 2017

ZONNE-ENERGIE

De installatie van zonnepanelen is niet meer te stuiten. Vorig jaar zijn liefst drie miljoen zonnepanelen geplaatst, bijna 60 procent meer dan in 2016. Blijvende prijsdalingen en groeiende bewustwording bij zowel installateurs als afnemers zijn de belangrijkste oorzaken van de explosieve groei.

Dit blijkt uit het Nationaal Solar Trendrapport 2018. Met name de zakelijke markt is een groei-markt, zo blijkt. Installatiebedrijven plaatsen steeds meer zonnepanelen op bijvoorbeeld daken van logistieke centra, winkelcentra en bij agrarische bedrijven.

In 2017 is voor 853 MWpiek aan zonnepanelen geïnstalleerd tegenover 534 MWpiek in 2016. In totaal liggen in Nederland momenteel ruim 12 miljoen zonnepanelen, samen goed voor 3.000

MWpiek (12km²). Dit is 2,2 procent van de totale elektriciteitsproductie in Nederland.

NIET GOED GENOEG

Het zijn mooie cijfers, maar het is nog niet goed genoeg, vindt voorzitter Doekle Terpstra van UNETO-VNI. "We zijn er nog lang niet. Er zijn bijvoorbeeld nog maar een half miljoen huishoudens met zonnepanelen op het dak. Het potentieel is dus nog enorm."

Er is potentie genoeg. In Nederland is 5.500 km² geschikt voor zonnepanelen. Dat is 5,5 procent van de totale beschikbare oppervlakte. Op dit moment wordt nog maar 12 km², voornamelijk dakoppervlak, van Nederland bedekt met zonnepanelen. Als de volledige 5.500 km² benut wordt voor zonnepanelen kan Nederland in theorie meer dan drie kwart van haar totale finale energieverbruik opwekken met zonne-energie. Dat betekent dat zonne-energie in

2050 onze belangrijkste energiebron kan zijn.

25 JAAR

Zonnepanelen gaan 25 jaar mee en worden momenteel in 5 tot 7 jaar terugverdiend. Gemiddeld werden in 2017 bij een huishouden 12 zonnepanelen geplaatst. Dit aantal zonnepanelen dekt 80 procent van het gemiddeld stroomverbruik en kost gemiddeld 4.300 euro (inclusief btw en installatie).

Meidenteam bouwt een duurzame douchebak en gaat naar WK

ONDERWIJS

Een meidenteam uit Groningen is de trotse winnaar van de Beneluxfinale van de FIRST LEGO League. Met hun overwinning lieten de 'Pritty Smart POWER Girls' 53 andere teams uit Nederland en België achter zich.

Ze bouwden van de beroemde bouwblokjes een innovatieve douchebak die bijdraagt aan een besparing van 25 procent van het drinkwatergebruik, waarmee ze meedingen naar de wereldtitel van de FIRST LEGO League, die op 25 april in Detroit (VS) van start gaat. De FIRST LEGO League daagt jongeren tussen de 9 en 15 jaar uit om aan de hand van verschillende opdrachten de maatschappelijke rol van techniek en technologie te onderzoeken. De kinderen werken in teams en presenteren hun resultaat tijdens regionale, nationale en internationale finales.

DOUCHEBAK

Het winnende team deed onderzoek naar innovatie met als thema 'Vermindering drinkwatergebruik door een innovatieve douchebak'. Douchewater wordt hierbij opgevangen en hergebruikt als spoelwater voor het toilet. Dit geeft een reductie van 25 procent op het drinkwater.

Voor het ontwikkelen van hun innovatie douchebak maakte het team gebruik van de LEGO Education Innovation Studio (LEIS) van de Stichting LEIS in Noorhorm. Deze stichting heeft als doel de interesse in wetenschap en techniek bij kinderen en (jong) volwassenen te stimuleren.

SOLOLIFT2 SERIE

OPVOERINSTALLATIES

EENVOUDIG TE INSTALLEREN -
EENVOUDIG TE SERVICEN

De SOLOLIFT2 is een unieke serie compacte opvoerinstallaties voor de afvoer van elke willekeurige sanitaire toepassing, zonder dat u zich zorgen hoeft te maken over de locatie van het bestaande systeem met natuurlijk verval. Of het nu een extra toilet op zolder of een nieuwe badkamer onder riolniveau in de kelder betreft, de SOLOLIFT2 zorgt voor een efficiënte afvoer van het afvalwater. En biedt maximale bescherming tegen terugstroming vanuit het rioolstelsel.

De SOLOLIFT2 serie bestaat uit vijf compacte uitvoeringen, allemaal ontworpen voor het opvangen en verpompen van afvalwater vanuit de sanitaire toepassing naar de dichtstbijzijnde leiding met natuurlijk verval via een dunne drukleiding.

Kijk voor meer informatie in het Grundfos Product Center op www.grundfos.nl

EIGENSCHAPPEN EN VOORDELEN

Robuustheid en betrouwbaarheid tijdens bedrijf

- Krachtige motoren met sterk startkoppel voor professionele versnijder (WC-1, -3 en CWC-3)
- C3 bestand tegen heet water tot maximaal 90°C
- Drukvaste tanks, bestand tegen maximaal 2,5m waterkolom
- Toebehoren voor uitstekende veiligheid, zoals alarmmelders als uitbreiding

Eenvoudige installatie en vervanging

- Afvoer 360° draaibaar voor horizontale of verticale aansluiting
- Flexibele afvoeraansluiting, keuze uit 6 verschillende leidingdiameters
- Flexibele toevoeraansluiting, keuze uit 4 verschillende diameters
- Inclusief terugslagklep - gereed om te installeren

Onderhouds- en servicevriendelijk

- De verwijderbare en droge, compacte pomp/motor-unit
- Droge en schone toegang tot de unit met niveauschakelaar
- Antiblokkeerfunctie met behulp van een schroevendraaier zonder de unit te hoeven openen
- In geval van service kan de unit op z'n plaats blijven

TOEPASSINGEN

- Extra badkamers ver weg van de riolering (bijv. zolders)
- Bescherming tegen terugstroming van sanitaire toepassingen die geplaatst zijn onder riolniveau
- Extra toilet en gezondheidsvoorzieningen in pensions en vakantie-huisjes

Veilig werken betekent onder andere altijd een helm en werkhandschoenen dragen.

Werknemers vinden veilig werken belangrijk

Tweede Bewust Veilig dag

■ VEILIGHEID

Veiligheid op de bouwplaats staat, naast een hoger salaris, boven aan het verlanglijstje van bouwvakkers. Dit toont onderzoek van de FNV aan. En dat treft, want vrijdag 16 maart is de tweede editie van de Bewust Veilig dag. Dan wordt specifiek stilgestaan bij veiligheid op het werk.

Iedereen op de bouwplaats wil, nu het zo goed gaat met de economie in het algemeen en de bouwsector, daarvan profiteren. Dit vertaalt

zich in de wens om meer op meerdere vlakken: meer zekerheid, meer geld, meer vaste banen en meer veiligheid. Daar schort het namelijk nog weleens aan, constateren honderden werknemers in de bouw tijdens een rondgang van vakcentrale FNV. Wat de FNV betreft gaat dan ook onder meer gelden dat werknemers werk moeten kunnen weigeren als op een steiger onvoldoende veiligheidsmaatregelen getroffen zijn.

BEWUST VEILIG

Om deze reden zitten onder andere de brancheorganisaties UNE-TO-VNI en Bouwend Nederland

aan de knoppen van de tweede editie van de Bewust Veilig dag, die vrijdag 16 maart wordt gehouden. De eerste keer is op meer dan tweeduizend werklocaties in de bouw stilgestaan bij veiligheidsbewustzijn op de werkvloer, waaraan zo'n 45.000 medewerkers, opdrachtgevers en overige ketenpartners meededen.

MEEDOEN

En wat de organisatie betreft, worden dit jaar deze aantallen overtroffen en om die reden worden installateurs opgeroepen om mee te doen aan deze dag. Dat kan op de site bewustveilig.com.

Jongeren maken brokken

■ VEILIGHEID

Om het aantal ongelukken met jongeren in de metaal flink terug te dringen, heeft de Inspectie SZW een nieuwe site gelanceerd: 'Gezond en veilig leren werken in de metaal'. Met een overzicht van regels, feiten en tips helpt de site scholen en opleidingsbedrijven om hun werkplekken voor jongeren zo gezond en veilig mogelijk in te richten.

De aanleiding voor de website is helaas een treurige: het aantal ongevallen in de metaal is al fors hoger dan in andere sectoren en jongeren in de sector hebben op dit moment zelfs drie keer zo vaak een ongeluk met machines als andere werknemers.

VANAF DE START

De Inspectie SZW vindt het daarom van levensbelang (letterlijk soms) dat jongeren die een metaalopleiding volgen al vanaf de start gezond en veilig leren werken. Op korte termijn voorkomt dit ongelukken, op de langere termijn zorgt dit ervoor dat jongeren duurzaam inzetbaar zijn

en blijven. De informatie op de site houdt rekening met het feit dat jongeren lichamelijk en mentaal pas rond hun 25ste zijn volgroeid, terwijl zij vaak al op hun 16e aan een metaalopleiding beginnen.

Jongeren maken meer brokken op het werk dan ouderen. Dat is zorgelijk en aanleiding voor een speciale website.

■ GEBERIT

Spoelt uw leiding lekker door?

Door Andy van Oijen
Trainingsmanager Geberit

Ongebruikte leidingen komen vaker voor dan iedereen denkt. Kijk maar eens in uw thuissituatie: gebruikt u alle kranen regelmatig, ook de buitenkranen of de wateraansluiting in de garage? En ... als u dan buiten of in de garage bent, zet u de kraan dan even open? Vaak wordt dat zelfs thuis vergeten. In een omgeving waar mensen zich veel anoniemer bewegen - denk aan bedrijven of semi-openbare gelegenheden - worden veel tappunten zelden gebruikt. Behalve dat het stilstaande water een bron van bacteriën kan worden, loopt men het risico dat niemand zich hier verantwoordelijk voor voelt. Om ook in deze situaties verzekerd te zijn van gezond drinkwater moeten de leidingen regelmatig gespoeld worden. Hoe prettig is het dan als dat automatisch gebeurt.

Waarschijnlijk kunt u zo een aantal tappunten bij uw klanten aanwijzen die er verloren bij liggen. Dat kan omdat er wordt verbouwd, omdat een klaslokaal tijdelijk dienst doet als bibliotheek, of als een deel van een kantoor niet meer bemand is. En dan zijn er ook nog situaties waar niemand zicht heeft op het gebruik. Neem bijvoorbeeld de gootsteen bij de wasserij van een appartementengebouw, ook daarvan is meestal niet bekend hoe vaak de was daar wordt voorgevoerd. En zo kent u vast nog wel een aantal vergeten plekken die pas om aandacht vragen als de kraan lekt en er een nieuw leertje nodig is. Daarin schuilt een gevaar. Niemand heeft namelijk aandacht voor deze waterpunten, terwijl het potentiële bronnen van infectie zijn die de gezondheid aantasten. Door stilstaand water kunnen bacteriën zich namelijk razendsnel vermeerderen. Niet alleen de legionellabacterie, ook andere ziekmakers. En zodra de temperatuur tot boven de 25 graden stijgt - niet uitzonderlijk in de zomer - planten de bacteriën zich nog sneller voort.

Om op die vergeten plekken het water - en de gebruikers - gezond te houden, moeten de leidingen regelmatig gespoeld worden. Niet alleen van de wastafels, maar ook leidingen die naar de wc, douches en stortbakken lopen. In een huiselijke omgeving is het meestal de bewoner die hierop zal letten, maar wie neemt de verantwoordelijkheid op zich bij een kantoor, op een school of tijdens een verbouwing? Om ook daar veilig water te garanderen, heeft Geberit, naast de hygiënespoeling als permanente oplossing, nu ook de hygiënespoeling Rapid ontwikkeld. Dit compacte zusje van de Geberit hygiënespoeling houdt de drinkwaterkwaliteit veilig als tappunten tijdelijk weinig gebruikt worden of (bij verbouwingen) tot alle werkzaamheden zijn afgerond en de leidingen weer in gebruik genomen worden. Monteren kost u bovendien weinig moeite. De hygiënespoeling Rapid wordt gevoed door een gewone 9V-batterij. U hoeft dus niet met elektra in de weer. De behuizing heeft een afdichtende 1/2"-schroefdraad en wordt eenvoudig aangesloten op een toevoerleiding van maximaal 20 mm. De aansluiting van de sifon van de hygiënespoeling past op afvoerleidingen met een diameter van 40 of 50 mm. Om de kwaliteit van het water te waarborgen spoelt Rapid de leidingen dagelijks twee minuten door, maar u kunt de duur en de frequentie ook handmatig wijzigen.

Geberit hygiënespoeling.

De Geberit hygiënespoeling Rapid.

KNOW
HOW
INSTALLED

Wilt u weten hoe u besmetting van drinkwater kunt voorkomen, bezoek dan onze gratis cursus Legionellapreventie (10 april) of de cursus Legionellapreventie praktijk (29 maart). Ga naar www.geberit.nl/cursussen voor meer informatie en om u in te schrijven.

Colofon

InstallatieNieuws is een uitgave van Geberit BV.

Productie:
Enter Communicatie BV
Van Houten Industriepark 1
1381 MZ Weesp
Tel.: (0294) 410 054

Redactie: Hans Peijs
www.entercommunicatie.nl

Wilt u via e-mail op de hoogte blijven van het nieuws in de installatiebranche, meldt u zich dan aan voor een abonnement op www.installatienieuws.com.

© Copyright
Op de teksten, foto's en het ontwerp van het InstallatieNieuws rust copyright. Niets ag op welke wijze dan ook worden overgenomen, veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder toestemming van de uitgever.

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecycled materiaal
FSC® C008011

Iedereen water en nog zuiniger ook

Grundfos draagt bij aan groenere Amsterdam ArenA

DUURZAAM

Hoe zorg je dat het waterverbruik van de Amsterdam ArenA nog zuiniger kan, terwijl er op piekmomenten voldoende water moet zijn? Grundfos heeft hoofdaannemer BAM Bouw en Techniek geholpen met dit complexe vraagstuk.

De Amsterdam ArenA en BAM Bouw en Techniek hebben een overeenkomst gesloten voor beheer en onderhoud van de ArenA. BAM Bouw en Techniek is naast hoofdaannemer voor bouwkundige en technische projecten ook strategische innovatiepartner. Door middel van nieuwe technieken, producten en processen gaan de bedrijven werken met datagedreven exploitatie, waar 'standaard' preventief onderhoud plaatsmaakt voor voorspelbaar, datagestueerd onderhoud.

drinkwatersysteem binnen de Amsterdam ArenA te bespreken. Hierbij is onder meer gekeken naar de energiezuinigheid, de hoeveelheden water op de piekmomenten en de toekomstplannen van de Amsterdam ArenA.

GROOTSTE UITDAGING

De grootste uitdaging was het meten van het piekverbruik tijdens een groot evenement. Het is Grundfos gelukt om op meerdere systemen gelijktijdig te meten en in een ingewikkelde analyse het juiste piekmoment aan te geven. Het huidige drinkwatersysteem in de ArenA is verbeterd op basis van efficiënte bedrijfsvoering bij een laag dagverbruik en voldoende water en waterdruk tijdens grote evenementen, samen met de nieuwste innovaties op het vlak van communicatie tussen apparaten. Door de Hydro MPC in combinatie met een Jockey-pomp in te zetten wordt een energiebesparing van ongeveer 20 procent gerealiseerd.

TOEKOMSTBESTENDIG

Met de toevoeging van een BACnet-module, zorgt Grundfos voor betrouwbare en snelle communicatie met het gebouwbeheersysteem. Daarnaast is deze opstelling voorbereid op alle toekomstplannen van de Amsterdam ArenA.

Mede dankzij Grundfos kunnen alle bezoekers van de Amsterdam ArenA over water beschikken.

PIEKVERBRUIK WAS DE GROOTSTE UITDAGING

BAM Bouw en Techniek en Grundfos zijn rond de tafel gaan zitten om de vervanging van het

POMPOPLOSSINGEN

Grundfos is wereldwijd leider in geavanceerde pompoplossingen. Deze trendsetter in watertechnologie is gericht op het realiseren van schonere technologieën en oplossingen die waterverbruik beperken, energieverbruik ver-

minderen, rendement verbeteren, en het hergebruik van hulpbronnen stimuleren.

Grundfos streeft ernaar de industriële leider te zijn die manieren vindt om nieuwe technologieën te gebruiken voor het transporteren

en zuiveren van water en afvalwater. De samenwerking met BAM Bouw en Techniek is hier een goed voorbeeld van.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met marketing-nl@Grundfos.com.

Pro

**Sphinx Rimfree® closets zonder spoelrand.
Voor de allerhoogste hygiënische eisen.**

Met de Sphinx Rimfree® closets zonder spoelrand zet Sphinx de nieuwe standaard op het gebied van hygiëne en onderhoudsgemak. Want de unieke spoeltechniek zorgt zelfs bij kleine hoeveelheden spoelwater voor onberispelijke spoelresultaten.

Kijk voor het meest actuele Sphinx Rimfree®-assortiment op sphinx.nl

Erkenningsregeling gaat medio 2019 in

Meest gestelde vragen en antwoorden over wettelijke cv-regeling

■ WETGEVING

Tijdens de sessies die UNETO-VNI op de VSK hield over de nieuwe wettelijke erkenningsregeling voor installateurs die gasgestookte installaties aanleggen, waren er zes vragen die erboven uitsteken. Dit zijn ze, met de antwoorden.

Is het een advies of wordt het wetgeving?

De regeling wordt wettelijk vastgelegd, en is dus verplicht. Er ligt een wetsvoorstel dat onder de Woningwet gaat vallen. Op dit wetsvoorstel kon tot eind februari worden gereageerd.

Is persoonscertificering straks voldoende of gaan er ook eisen voor het bedrijf gelden?

Het is niet een volledige persoonscertificering. Het is voor de bedrijfsvoering wel noodzakelijk dat de medewerkers aantoonbaar vakbekwaam en bevoegd zijn. Voor het bedrijf zal de kwaliteit moeten worden geborgd via certificering.

Moet iedereen terug naar de schoolbanken voor cursussen?

Je moet ervan uit kunnen gaan dat medewerkers al vakbekwaam zijn. Je moet aantonen dat kennis en vakmanschap 'tussen de oren en in de vingers' aanwezig is. Dit

kan straks via een onlinetoetsingssysteem. Als er een kennisachterstand is, dan kan die worden weggewerkt met leermodules of cursussen. Waar en hoe deze kunnen worden gevolgd, daar komt nog informatie over.

'DE KOSTEN VERSCHILLEN PER BEDRIJF'

Komt er één certificerende instelling (CI) of komen er meer zodat er wat te kiezen valt en er concurrentie is?

De nieuwe regeling introduceert naar verwachting een zogenaamd 'kwaliteitsstelsel' waarbinnen ruimte bestaat voor meerdere CI's.

Wat gaat dit allemaal kosten en wie gaat dat betalen?

De exacte kosten zijn afhankelijk van de definitieve wetgeving en de eisen die daarin worden gesteld. Intussen is UNETO-VNI al flink gevorderd met het vaststellen van de vakbekwaamheidseisen en met onder andere in samenwerking met OTIB het inrichten van de toetsen en opleidingen. De kosten om te voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen zullen per bedrijf verschillen,

Er komt heel wat op de installateur af.

afhankelijk van het werkterrein en het aantal medewerkers. Daarover komt binnenkort meer informatie beschikbaar.

Wie gaat erop toezien dat er een gelijk speelveld ontstaat en oneerlijke concurrentie (door niet-gecertificeerde bedrijven) wordt aangepakt?

De overheid ziet toe op de werking van het kwaliteitsstelsel. De gemeentelijke afdelingen bouwen woningtoezicht zullen in de praktijk toezien en handhaven. De klant dient in zee te gaan met gecertificeerde bedrijven en is in overtreding als dat niet wordt nagekomen. Overtredingen door

niet-gecertificeerde bedrijven zullen als economisch delict worden bestraft, de ACM gaat hierop toezien. Bij ongevallen en schade zal strafrechtelijk worden opgetreden.

Bron: UNETO-VNI

De nieuwe regels van de wet

De belangrijkste bepalingen op een rij

■ CERTIFICERING

UNETO-VNI zet de bepalingen van het wetsvoorstel dat bepaalt dat vanaf medio 2019 alleen gecertificeerde cv-installateurs gasverbrandingsinstallaties mogen installeren op een rijtje.

DIT VALT ERONDER

Cv-ketels, geisers, gasmoederhaarden en gassfeerhaarden. Gasinstallaties boven 100 kilowatt, gasfornuizen en andere gaskooktoestellen, heteluchtkanonnen en terraskachels vallen niet onder de regeling.

CERTIFICERINGSREGELING

Na invoering mogen alléén gecertificeerde installatiebedrijven met vakbekwame medewerkers nog werkzaamheden aan gasverbrandingsinstallaties uitvoeren. De overheid bepaalt de eisen.

WERKZAAMHEDEN

De certificering geldt voor het in bedrijf stellen na het plaatsen en onderhouden van gastoestellen (waaronder cv-ketels, geisers en gashaarden), werkzaamheden aan de rookgasafvoer en de luchttoevoer. Overige werkzaamheden vallen niet onder de certificering.

PROCESCERTIFICAAT

Bedrijven ontvangen straks een procescertificaat als de

Rond gasgestookte installaties gaat medio 2019 veel veranderen qua regelgeving.

medewerkers die aan gasverbrandingsinstallaties werken, voldoen aan minimum opleidings- en vakbekwaamheidseisen die de overheid stelt.

VAKBEKWAAMHEIDSEISEN

De exacte invulling van de vakbekwaamheidseisen en beroepscompetenties van de monteurs die straks werkzaamheden aan installaties mogen uitvoeren, zijn nog niet bekend.

BEOORDELING

De certificerende instelling beoordeelt het installatiebedrijf zowel bij de aanvraag van het certificaat als bij steekproeven van uitgevoerde

werkzaamheden en bij administratieve audits.

AFMELDEN

Een monteur controleert na uitvoering van de werkzaamheden of er geen risico bestaat op het vrijkomen van koolmonoxide. Het bedrijf meldt daarna de werkzaamheden en inbedrijfstelling bij de certificerende instelling.

BEELDMERK

Gecertificeerde bedrijven zijn verplicht om een voorgeschreven beeldmerk te gebruiken. Hiermee is voor consumenten duidelijk dat zij te maken hebben met een gecertificeerd bedrijf.

Alleen maar hosanna

■ ECONOMIE

De omzetverwachting onder installateurs is ten opzichte van mei vorig jaar ongeveer gelijkgebleven, maar is per saldo positief en zeer hoog. Ongeveer vier op de vijf installatiebedrijven verwacht een beter resultaat.

De werkgelegenheidsverwachting is ten opzichte van een half jaar geleden met ongeveer twee procentpunt gedaald. Desondanks verwacht meer dan de helft van de bedrijven personeel te zullen aannemen. De orderportefeuille bij installateurs is met drie tiende maand afgenomen tot 6,3 maanden.

Dit blijkt uit de Monitor Bouwketen over het laatste half jaar van 2017 die is opgesteld door het Economisch Instituut Bouwnijverheid (EIB). Ten opzichte van de

bouwbedrijven doen installatiebedrijven het overigens minder goed (en dat geldt ook voor de architectenbureaus en ingenieursbureaus), maar over de hele linie is iedereen tevreden tot zeer tevreden.

VRAAG NAAR PERSONEEL

En dat leidt tot een toenemende vraag naar personeel. Over vrijwel de gehele linie is het aandeel bedrijven dat een toename van het personeelsbestand verwacht, opnieuw gestegen. Er zijn nauwelijks bedrijven die krimp van het personeelsbestand verwachten. Dit beeld wordt ook bevestigd door het aantal openstaande vacatures in de bouw. De vraag naar met name goed geschoold personeel is ten opzichte van een jaar geleden met 62 procent gestegen. De vacaturegraad (het aantal vacatures per 100 banen) is gestegen van 24 naar 42.

Er moeten veel mensen worden opgeleid om aan de vraag naar medewerkers te kunnen voldoen.

In de showroom wordt grootste groei sinds 2006 genoteerd

Zwart is het nieuwe wit

ECONOMIE

Winkels in badkamers, de doe-het-zelfbranche, keukens, vloeren en meubels realiseerden in 2017 de grootste omzetstijging, aldus het CBS.

In de jaren van de crisis leek het alsof de detailhandel - want daar hebben we het over - had afgedaan ten faveure van internet, maar de cijfers over 2017 logenstraffen dit. Vorig jaar realiseerde de Nederlandse detailhandel een omzetstijging van 4,2 procent: de grootste groei sinds 2006 en ten opzichte van 2016 een groei met 1,6 procent. En het zijn vooral de winkels met artikelen en producten om woningen te verbouwen, op te knappen of opnieuw in te richten die het voor de wind gaat.

OOK ONLINE

Dat steeds meer mensen de showrooms van onder andere badkamerspecialisten bezoeken, merkt iedere eigenaar, maar ook online worden records gebroken. De online-omzet in 2017 kwam uit op een stijging van 19,5 procent. Webwinkels zagen in 2017 hun omzet fors stijgen, waarmee helder is dat online als verkoopkanaal nog steeds groeit. Veel winkels hebben naast een fysieke vestiging ook een webshop. De omzet van deze zogenaamde

Eigenaren van showrooms doen goede zaken.

multichannelers steeg met 22 procent.

TRENDS

Voor dit jaar verwachten de kenners dat de trends van vorig jaar ook dit jaar doorzetten. Welke dat zijn? Allereerst accessoires en vooral zwarte kranen, die niet aan te slepen zijn, net als zwarte (vloer)tegels trouwens. Ook worden er steeds meer zwarte meubels verkocht en dit geldt trouwens niet alleen voor de badkamer, maar ook voor keukens. Hiermee is helder: zwart is het nieuwe wit.

LUXUEUS

Hierbij geldt dat het allemaal best luxueus mag zijn. Sterker, dat heeft de voorkeur. Veel consumenten reizen veel en vooral hotels blijken de inspiratiebron van de wensen. Maar ook gewoon opberggemak is een blijvertje, onder alle omstandigheden.

Een badkamer kun je niet ruimer maken, maar je kunt deze vaak wel efficiënter indelen en ook dat is een trend: zo optimaal mogelijk. Tot slot is er de toenemende hang naar vroeger, met bijvoorbeeld koperen accenten.

Efficiënt de ruimte gebruiken met Sphinx xs serie

NOVITEITEN

Een kleine badkamer groter maken kan vaak niet, maar efficiënter indelen waardoor je meer kwijt kunt, dat kan goed lukken. Sphinx heeft speciaal voor de kleine badkamer twee xs badkamerseries op de markt gebracht met compact vormgegeven wastafels en meubels.

SPHINX 345 XS

De badkamerserie Sphinx 345 xs biedt diverse compacte (hoek)fonteinen, een verkort wandcloset en diverse wastafels, die rekening houden met de behoefte aan ruimte. De wastafels zijn minder diep dan gebruikelijk. De kraan wordt niet aan de achterzijde geplaatst, maar aan de rechter- of linkerzijde.

Sphinx 345 xs biedt tevens een wastafelonderkast met aan de rechter- of linkerzijde een extra kast.

SPHINX 320 XS

Ook de serie Sphinx 320 xs biedt compacte (hoek)fonteinen, een verkort wandcloset en compacte wastafels. De wastafels van de Sphinx 320 xs serie zijn zowel symmetrisch als asymmetrisch verkrijgbaar en kunnen gecombineerd worden met een bijzondere onderkast; de rechter- of linkerzijde van deze kast springt namelijk iets in, waardoor er ruimte ontstaat voor een geïntegreerde handdoekhouder.

Meer informatie over de Sphinx xs badkamerseries is te vinden op www.sphinx.nl.

Bijzondere sanitaire ruimte

Sanitair is er in veel soorten. Google voor de grap eens op zoektermen als 'bijzonder toilet' en je ziet wat er allemaal al verzonnen is aan bijzondere toiletten, urinoirs of anderszins. En ook de inrichting van het kleinste kamertje is voor velen een inspiratiebron. In *InstallatieNieuws* publiceren we de meest opmerkelijke.

Deze keer: de fraaie sanitaire ruimtes van Eindhoven Airport

De verbouwing van Eindhoven Airport had tot doel het vliegveld op te stoten in de vaart der volkeren. Dat is gelukt, want het vliegveld beschikt over een terminal die twee keer zo groot is geworden. alsook een nieuw hotel met 120 kamers boven op de hal en de parkeergarage wordt uitgebreid. En verder zijn onder andere de sanitaire ruimtes onder handen genomen, waarbij onder andere Sphinx Rimfree® toiletten en Geberit Selva urinoirs (foto onder) zijn geplaatst.

Sigma21: nieuw topstuk in assortiment bedieningsplaten

De 'Mustang Slate' is uitgevoerd in Braziliaans leistein.

NOVITEIT

Tijdens de recente VSK is er in het aanbod met ronde spoelknoppen een nieuw lid bijgekomen: het topstuk Sigma21. Deze bedieningsplaat, die vanaf 1 april verkrijgbaar is, is enthousiast ontvangen.

RONDE SPOELKNOPPEN

De Sigma21 is uitgevoerd in de hoogste kwaliteit tot nu toe. De plaat heeft een 2-toets bediening voor een grote en kleine spoeling. Het ontwerp is gebaseerd op de bestaande bedieningsplaat Sigma20 en verkrijgbaar in drie kleuren glas of - een primeur voor Geberit - in leistein.

Ook mooi: de Sigma21 in zandkleurig glas.

De varianten van glas (zwart, wit of zandkleur) zijn voorzien van een speciale slijping, die het licht op geraffineerde wijze reflecteert. Met de uitvoering 'Mustang Slate', uitgevoerd in Braziliaans leistein, is er voor het eerst ook een natuurlijk materiaal in het assortiment opgenomen. Daarnaast kunnen individuele wensen van de klanten worden gerealiseerd. Zo kan een afbeelding of een gewenst materiaal verwerkt worden in de Sigma 21.

Meer informatie over de Sigma21 en alle andere producten van Geberit is te vinden op: www.geberit.nl

De Sigma21 in zwart glas.

Wist u dat ...

.... GEBERIT MEERDERE MOGELIJKHEDEN BIEDT VOOR GEURAFZUIGING?

Iedereen kent het probleem: stank na het toiletgebruik. Met de oplossingen van Geberit hoeft stank niet meer te stinken. Geberit DuoFresh zorgt er bijvoorbeeld voor dat nare luchtjes direct uit de toiletpot worden verwijderd. Een andere mogelijkheid is het Geberit Duofix inbouwreservoir voor het aansluiten op een externe geurafzuiging. Voor de liefhebbers van een douchewc zijn de AquaClean Mera en Tuma Comfort ook voorzien van een ingebouwde geurzuivering om vieze luchtjes te voorkomen.

Meer informatie op www.geberit.nl.

Geberit Piave wastafelkranen in Apollo Hotel

Grote opdracht voor InstalCenter Kreeft & Van Wissen

PROJECT

Het nieuwe Apollo Hotel & Harbour Club Vinkeveen, dat is opgebouwd op het fundament van een eerder hotel, is een juweel met liefst 86 kamers, een luxe club en aanpalende conferentie- en feestzalen. De gasten weten zich in de openbare ruimten verzekerd van onder andere heel mooie toiletgroepen met Sphinx 300 Rimfree® wandclosets en de elektronische touch-free Geberit Piave wastafelkranen. InstalCenter Kreeft & Van Wissen uit Aalsmeer heeft alles geïnstalleerd.

InstalCenter Kreeft & Van Wissen bestaat sinds 1955 en is al die jaren gevestigd aan de Dorpsstraat. Hier beschikt het bedrijf over een winkelruimte die is omgetoverd tot een showroom voor met name cv-installaties. Het technisch hart van het installatiebedrijf zit achter de winkel en hier houdt bedrijfsleider Erwin van Brinkom kantoor; althans, als hij niet op een project is.

'HET RESULTAAT IS HEEL MOOI GEWORDEN'

MEDEWERKERS

Van de vijftien medewerkers doen er drie vrijwel permanent onderhoud voor met name particulieren (er staan rond de drieduizend particulieren in het klantenbestand). Niet voor niets wordt op de website gemeld dat Kreeft & Van Wissen 'De specialist is bij u om de hoek voor al uw installaties in en om het huis'.

WOEKEREN

Het is af en toe woekeren met de beschikbare mankracht en dat is helemaal het geval als er een klus komt zoals het Apollo Hotel & Harbour Club Vinkeveen, dat pal aan de A2 (afslag Vinkeveen en dan zie je het vanzelf liggen) ligt en dat in het najaar van 2017 is opgeleverd. Maar dat was een te mooie klus om nee tegen te zeggen, want het

ging om alle leidingwerk, inbouwreservoirs, het hemelwaterafvoersysteem, de wastafels, toiletgroepen, alsook het leidingwerk voor ventilatie en koeling. "Dat kost veel mankracht en dan moeten we zorgen dat het niet ten koste gaat van de particulieren, want die vormen de basis van dit bedrijf. Maar het is natuurlijk wél een project waar we goede sier mee kunnen maken", zegt Van Brinkom, die trouwens nogal wat taken op zijn bordje heeft. "Ik ben bedrijfsleider, regelneef, calculator en sinds kort ook werkvoorbereider omdat onze laatste werkvoorbereider is weggegaan. Dat hadden we wel verwacht, want zijn vader heeft een installatiebedrijf en het lag voor de hand dat hij daar aan de slag zou gaan. Maar het kwam allemaal eerder dan we hadden voorzien. Probleem is: vind maar eens zo snel een nieuwe in de huidige markt. Dat is bijna geen doen. Als je iemand weet, hou ik me aanbevolen."

VINKEVEEN

Maar goed, terug naar die mooie opdracht in Vinkeveen. Alweer enige tijd geleden kwam Kreeft & Van Wissen via via in contact met investeringsmaatschappij Caransa Groep, die met name investeert in hotels: een booming markt in en rond Amsterdam. Dat heeft geresulteerd in een aantal mooie opdrachten en in 2015 kwam de vraag of de installateur een prijs wilde neerleggen voor het nieuwe hotel. En dat zagen ze helemaal zitten. "We hebben het hotel niet gebouwd en we hebben de elektra niet aangelegd, maar verder hebben we alle installatiewerkzaamheden uitgevoerd", vat Van Brinkom de werkzaamheden samen. Hij lacht: "Dit was voor ons echt een grote klus."

ACCOUNTMANAGER

Armand Gademan, de accountmanager van Geberit en Sphinx in dit gebied, kreeg vervolgens de vraag om mee te denken over de invulling van het project. Van Brinkom legt uit hoe dat is gegaan: "We hadden voor onszelf een aantal eisen gedefinieerd om dit zo mooi en zo goed mogelijk

De Geberit wastafelkranen Piave zitten onder andere in de openbare ruimte van het congresdeel.

te maken. We stelden bijvoorbeeld hoge eisen aan de reductie van geluidsoverlast in de kamers, een hoge mate van betrouwbaarheid en installatiegemak. Op basis daarvan gingen we zoeken

'DIT WAS VOOR ONS ECHT EEN GROTE KLUS'

wat er in de markt is. Eerlijk gezegd deden wij nog niet heel veel met Geberit. Eigenlijk alleen de inbouwreservoirs. Armand nodigde ons toen uit in het nieuwe informatiecentrum van Geberit en Sphinx in Nieuwegein en wat we daar zagen, gaf ons heel veel vertrouwen."

TOTAALPAKKET

Het was vooral het totaalpakket van Geberit en Sphinx dat de goedkeuring van Van Brinkom kon wegdragen. "Voor geluidsreductie van de standleidingen is het afvoersysteem Geberit Silent-db20 perfect, voor hemelwaterafvoer komen wij inmiddels altijd bij Geberit Pluvia uit - dat is echt

Het nieuwe Apollo Hotel & Harbour Club langs de A2 bij Vinkeveen.

een geweldig systeem dat boven alle twijfel verheven is en waar enorm veel kennis achter zit - en een Geberit inbouwreservoir met een Sphinx 300 Rimfree® wandcloset is een geweldige combinatie", legt hij uit.

PIAVE WASTAFELKRANEN

Veel van deze producten zijn voor de gebruikers onzichtbaar of worden als gewoon ervaren, zoals het hoort. Maar dat geldt niet voor de twintig Piave wastafelkranen in de openbare ruimten van het hotel en in het conferentiecentrum, want dat zijn echte

gebruiksproducten. De elektronische Geberit wastafelkranen Piave, waar je door middel van infrarood je handen touch-free kunt wassen, zijn beschikbaar als wand- of staande kraan en worden gemonteerd aan een frame dat ongeveer gelijk is aan het frame van een Geberit inbouwreservoir. Van Brinkom: "Die waren voor ons nieuw en we hebben even moeten uitvinden hoe we deze het beste konden installeren. Maar het is gelukt, mede dankzij de inbreng van Armand, en ik kan niet anders zeggen dan dat het heel mooi is geworden."

Erwin van Brinkom.

AGENDA

BEURS EIGEN HUIS

Beurs Eigen Huis brengt de nieuwste materialen en trends op het gebied van (ver)bouwen, je kunt je laten adviseren door architecten en bouwexperts en luisteren naar diverse sprekers. De beurs geeft je een kijkje in de badkamers, keukens, woonstijlen en tuintrends van de professionals. Bezoek Geberit en Sphinx op stand KB39.

Datum: 9 t/m 11 maart

Locatie: Jaarbeurs Utrecht

Website: www.jaarbeurs.nl

CONNECT2025

Over zeven jaar, in 2025, ziet ons land er fundamenteel anders uit. De energietransitie, circulaire economie, verstedelijking en digitalisering zullen zorgen voor nieuwe manieren van wonen, werken, produceren en zakendoen. De technische installatiebranche wacht die ontwikkelingen niet af. De toekomstverkenning Connect2025 die op 12 maart vanaf 14.00 uur (inloop vanaf 13.30 uur) wordt gepresenteerd, laat zien dat installatiebedrijven oplossingen bieden voor de grote maatschappelijke vraagstukken van deze tijd, zoals het terugdringen van de CO₂-uitstoot, slimme mobiliteit en de zorg.

Datum: 12 maart

Locatie: Malietoren, Den Haag

Website: www.connect2025.nl

BEWUST VEILIG DAG

Op talloze bouwlocaties kunnen consumenten tijdens de Bewust Veilig dag zien wat veilig werken inhoudt. UNETO-VNI is een van de organisatoren van deze dag, die vorig jaar voor het eerst werd gehouden en die nu dus een vervolg krijgt.

Datum: 17 maart

Locatie: bouwplaatsen in heel Nederland

Website: www.bewustveilig.com

BUILDING HOLLAND

Building Holland staat ook in 2018 in het teken van innovatie en vernieuwing met als motto '(Re)Building the Future'. Marktpartijen worden met (Re)Building the Future uitgedaagd om verder te kijken dan hun eigen organisatie en bijbehorende processen en actief samen te werken met ketenpartners om oude werkwijzen en businesscases te doorbreken, met als doel duurzaam te ontwikkelen en te bouwen.

Datum: 17 t/m 19 april

Locatie: Amsterdam RAI

Website: www.buildingholland.nl

PRAKTIJKDAGEN VEILIG WERKEN

Veilig werken is de basis voor een gezonde werkomgeving. Om ervoor te zorgen dat u of uw medewerkers veilig werken, zijn er de praktijkdagen veilig werken, waar de Arbo-kennis wordt bijgespijkerd waardoor een bezoek van de Inspectie SZW met vertrouwen tegemoet kan worden gezien.

De ingrediënten van deze dag zijn het opdoen van actuele kennis en technieken, praktische handvatten en uitwisseling van ervaring met collega's uit andere bedrijven.

Op de website otib.nl is meer informatie te vinden.

VAKCURSUSSEN GEBERIT

Geberit stelt haar kennis en kunde ter beschikking aan installateurs, ontwerpers van showrooms, managers en verder iedereen die bij de bouw van installaties in gebouwen betrokken is. Dat gebeurt door middel van een aantal eendaagse trainingen - over diverse onderwerpen - die worden gehouden in het kenniscentrum van Geberit in Nieuwegein.

Voor het voorjaar 2018 is het aanbod als volgt:

- Service Sanitair (praktijk): donderdag 15 maart 2018.
  - Duurzame Sanitair oplossingen: dinsdag 27 maart 2018.
  - Afvoertechniek Hemelwater: dinsdag 20 maart 2018.
  - Afvoertechniek Vuilwater: donderdag 31 mei 2018.
  - Montagetechniek PE Vuil- en hemelwater: dinsdag 5 juni 2018.
  - Legionellapreventie: dinsdag 10 april 2018.
  - Legionellapreventie Praktijk: donderdag 29 maart 2018.
  - Scheepsbouw en industrie: geen vaste data.
- Interesse kunt u aangeven bij uw Geberit accountmanager.

Deelname is gratis.

Aanmelden via www.geberit.nl/cursussen

Gasloos Nederland in 2030 wordt nog een hele uitdaging

Omzetten naar warmtepomp voor veel huishoudens te duur

■ DUURZAAM

Het gaat nog een hele klus worden om Nederland in 2030 zo goed als gasloos te krijgen. Volgens het recente onderzoek 'Van CV-ketel naar duurzame warmte: Twee toekomstbeelden voor een warme Nederlandse gebouwde omgeving in 2030' dat is uitgevoerd in opdracht van Milieudefensie, is het zogenoemd 'all electric' maken van een woning voor veel huishoudens simpelweg te duur. Om die redenen pleit de milieuorganisatie voor financiële steunmaatregelen.

Nederland moet volgens de regering onafhankelijk worden van aardgas, maar daar hangt een prijskaartje aan en voor velen is dat te hoog. Het leeuwendeel van de Nederlandse buurten valt namelijk in de categorie 'mid-deninkomens' met een laag of hoog energiegebruik (Persona 3 en Persona 4). Voor deze groep ligt de gemiddelde investering rond 18.500 euro per huishouden (elektrische warmtepomp plus isolatie). Gegeven de gemiddelde vermogenspositie van huishoudens zal naar verwachting financiële ondersteuning nodig zijn om deze investeringen te

kunnen maken, staat in het onderzoek.

■ WARMTEVRAAG

Het onderzoek richt zich op het verduurzamen van de warmtevraag van de Nederlandse gebouwde omgeving, met een focus op de woningbouwsector, waarbij drie scenario's zijn doorerekend: het referentiescenario - om de effecten van het huidige en voorgenomen beleid in beeld te brengen, het laaghangend-fruitscenario - om de buurten te vinden waarin het met 'lichte ondersteuning' al mogelijk is om over te stappen op duurzame

warmte, en het doelscenario - om de voorwaarden te vinden waaronder voor 80 procent de Nederlandse woningen het technisch-economisch mogelijk moet zijn om over te stappen van gas naar duurzame warmte.

■ DOELSCENARIO

In de doorrekening van het doelscenario gaat het erom dat de dominante technologie richting 2030 zal verschuiven van aardgas naar isolatie plus de elektrische warmtepomp (62 procent van de woningen moet hiervan gebruikmaken). Daarnaast groeit in dit

FINANCIËLE STEUNMAAT-REGELEN NODIG

scenario het aandeel stadsverwarming van 4 procent in 2017 naar 18 procent in 2030. Gebruikte bronnen zijn restwarmte, geothermie, WKO-systemen, en bio-WKKs. De resterende 20 procent van de woningen blijft aangesloten op aardgas.

■ GROOT VERSCHIL

In het laaghangendfruitscenario en het referentiescenario blijft respectievelijk 73,9 en 77,9 procent van de woningen in 2030 aangesloten op aardgas. Dat is niet goed, althans, als je het bekijkt door de bril van de klimaatdoelstellingen van de regering. Aan de andere kant: dit is relatief, want het is een groot verschil met de huidige situatie. Op dit moment wordt namelijk ongeveer 96 procent van de woningen verwarmd met behulp van aardgas. Belangrijkste bijdrage aan de overstap van aardgas naar duurzame warmte in het laaghangendfruitscenario en het referentiescenario is stadsverwarming.

Stadsverwarming is een duurzame oplossing die kan bijdragen aan het doel: een gasloos Nederland.

'Duurzaam is altijd goedkoper dan conventioneel'

Van Hout adviseurs en installateurs denkt actief mee

TOPFITTER

Duurzaam is altijd goedkoper dan conventioneel! Dat is het credo dat familiebedrijf Van Hout in Veldhoven nadrukkelijk hanteert. En dat is niet voor niets de basisgedachte, leggen directeur Koen van Heeswijk en projectleider Jos François uit.

Vanuit het verleden had Van Hout adviseurs en installateurs al een reputatie opgebouwd als hoogwaardig installatiebedrijf. "Technisch wat ingewikkeldere installaties met een duurzaam ambitieniveau die een gemiddelde installateur lastig vindt, vinden wij juist een uitdaging", licht Koen van Heeswijk de positie in de markt destijds toe. Hij verklaart zich nader: "Dit betekent meedenken, kritische vragen stellen en vooral oplossingen zoeken en vinden die niet iedereen meteen ziet. Dat beschouwen wij als onze missie. Wanneer het ingewikkeld wordt, ontstaat er bij ons extra motivatie."

'WIJ INSTALLEREN INTELLIGENTER'

USP

In het verleden werd deze grondhouding nog niet met zo veel woorden benoemd, maar 10 jaar geleden ontstond het bewustzijn dat dit het unique sellingpoint was waarmee het bedrijf verder wilde. "We willen gewoon niet zitten in de hoek waar alleen maar op prijs wordt gestreden, want daarin hebben wij geen toegevoegde waarde. Onze toegevoegde waarde zit in kennis delen en overbrengen en het begeleiden van onze klanten in de zoektocht naar verduurzaming en energiebesparing. Daar zijn we ons op gaan toelagen", legt Van Heeswijk uit.

PRESTATIEGARANTIE

Maar, zegt hij, met alleen advies geven ben je er nog niet. "Veel meer bedrijven adviseren, maar die zorgen er vervolgens niet voor dat de beloofde energiebesparing wordt geïnstalleerd, gemonitord en waargemaakt. Dat doen wij wel. Wij geven desgewenst een prestatiegarantie af. Het laat zien dat we staan voor kwaliteit, geloven in ons eigen kunnen en dat ook durven te garanderen. Bijkomend voordeel is trouwens dat je op die manier een stevige basis onder het bedrijf legt. Het zorgt voor een langetermijnvisie met kwaliteit hoog in het vaandel en langetermijnrelaties. Als we een prestatie willen garanderen, dan moeten we ook zorgdragen voor goed onderhoud. Alleen dan kun

je de prestatie op langere termijn garanderen.

DUURZAAM

"Wij afficheren en manifesteren ons als bedrijf dat duurzaamheid als uitgangspositie neemt, want wij vinden écht dat waar energie bespaard kan worden dit niet moet worden nagelaten. Onze kinderen, kleinkinderen en de generaties die daarna nog komen, verdienen ook een mooie wereld."

INTEGRAAL

Van Hout hanteert hierbij een integrale benadering. "Onze voorstellen bestaan altijd uit een combinatie van zowel bouwkundige, installatietechnische als fiscale aspecten. Juist daarmee geven we inzicht in investering versus rendement. We vertalen daarmee de ambitie van onze klanten naar de meest optimale combinatie van maatregelen.

WAARDEREN

Het heeft, zegt Van Heeswijk, wel even geduurd voordat de nieuwe propositie helder was. "Ongeveer tien jaar geleden sloegen we deze weg in en de afgelopen jaren weten steeds meer opdrachtgevers dit te waarderen. Op dit moment vindt er wat duurzaamheid betreft een versnelling plaats in Nederland en daar plukken wij de vruchten van." François vult aan: "Als gevolg hiervan opereren we alleen nog maar binnen bouwteams en het liefst zitten we vanaf het begin met de eindgebruiker aan tafel. Onderaannemer zijn past daar niet in."

INTELLIGENTER

Wat betreft de implementatie in het bedrijf zelf moesten er ook slagen worden gemaakt. Van Heeswijk: "We zijn continu bezig met verbeteringen, we hebben onder andere unieke software ontwikkeld om direct alternatieven te kunnen doorrekenen en aanbieden aan onze klanten. Met de LEAN-methodiek wordt ook hard gewerkt aan onze bedrijfsprocessen en waardestromen én we hebben er hard aan gewerkt om iedere medewerker hierin mee te laten gaan. Een van onze uitgangspunten, en dat communiceren we ook helder op de website, is: 'Wij installeren intelligenter' en dat moeten onze medewerkers waarmaken. Als een installatie vijftien jaar moet meegaan, ik noem maar een voorbeeld, dan moet die ook écht vijftien jaar meegaan en een gegarandeerd rendement opleveren en daar moeten wij rekening mee houden in ons advies."

"Ook investeren we continu in kennis. Niet alleen kennis over nieuwe technieken en ontwikkelingen, maar bijvoorbeeld ook kennis over fiscale stimulering en subsidies. We anticiperen

Koen van Heeswijk (links) en Jan van Hout vormen sinds oktober 2016 de nieuwe directie van Van Hout.

namelijk bij voorkeur op maatregelen die de overheid aankondigt of die in de lijn der verwachtingen liggen. Een voorbeeld: als we op de hoogte zijn dat een op een bepaald koudemiddel gebaseerd koelsysteem over vijf jaar wordt uitgefaseerd, dan adviseren wij de

'WE INVESTEREN CONTINU IN KENNIS'

klant op dit moment iets meer te investeren zodat in de nabije toekomst geen aanpassingen hoeven worden verricht. Dat waardeert de klant enorm."

MEDEWERKERS

Momenteel werken er rond de tachtig medewerkers en dat aantal zal naar verwachting groeien. "Nieuwe technieken en de manier van werken stellen steeds meer eisen aan onze medewerkers en intern kunnen we het met goede opleidingen en trainingen tot nu toe prima opvangen. Daarbij vinden we het ontzettend belangrijk dat onze medewerkers zich kunnen ontwikkelen binnen het bedrijf, zowel vakinhoudelijk als op

persoonlijke competenties. Het plezier in het werk staat voorop. Waar we over vijf jaar willen staan? We streven geen groei na in het aantal medewerkers, maar willen wat we nu hebben nog meer uitdragen omdat we er heilig in geloven."

UTILITEIT

Bij dit alles opereert Van Hout voornamelijk in de utiliteit en met name in bedrijfsgebouwen waar rendement op de lange termijn voor alles gaat. In de praktijk komt het er soms op neer dat een project een zogenoemde ESCo wordt: een Energy Service Company. Hierbij besteedt de eigenaar/gebruiker van een gebouw de energievoorziening en het management daarvan uit aan een externe partij met als doel substantieel op energiekosten te besparen, meer kwaliteit te realiseren, minder vermogensbeslag te hebben in installaties en de eigen organisatie te ontlasten.

LEVERANCIERS

Zo veeleisend als Van Hout is naar zichzelf, zo veel eist hij ook van de leveranciers. François zegt daarover: "Een langetermijnrelatie en kwalitatieve beleving vinden wij belangrijk. Veel leveranciers pretenderen dat, maar in de praktijk

ligt het vaak toch anders. Voor Geberit geldt dat gelukkig niet. Ook belangrijk is dat Geberit duurzaamheid hoog in het vaandel heeft staan en dat ook in praktijk brengt. Dat past bij ons. We kunnen met Geberit ook sparren over oplossingen en nieuwe ontwikkelingen, want zij hebben natuurlijk een enorme kennis van zaken. Daar voelen wij ons goed bij."

Royal Agio

Van Hout heeft veel projecten waar het trots op is er een wezenlijke bijdrage aan te hebben geleverd. Eén is de grootschalige nieuwbouw en renovatie van Royal Agio Cigars. Alle installatietechnische voorzieningen zijn verzorgd door Van Hout. Van Hout berekende dat de CO2-reductie 50 procent bedraagt ten opzichte van de oorspronkelijke voorstellen die waren gebaseerd op de huidige regelgeving. Dit nieuwe kantoor is het zesde gebouw in Nederland dat in de categorie Industrie en Kantoor het certificaat BREEAM Outstanding draagt.

Alternatief voor Wet DBA

Minister positief over aangereikt idee

■ ZZZ

Het fenomeen zzp'er ligt elke regering zwaar op de maag; zo ook de huidige. De Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) was al eerder opgeschort en dat wordt nu verlengd. Wel gaat het kabinet de mogelijkheden voor de handhaving van kwaadwillenden vanaf 1 juli 2018 verruimen, zo laten minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en staatssecretaris Snel van Financiën in een recente brief aan de Tweede Kamer weten.

HANDHAVING

Per 1 juli 2018 richt de handhaving zich niet langer alleen op de ernstigste gevallen, maar ook op de andere kwaadwillenden. Het kabinet geeft hiermee gehoor aan de toenemende onvrede

OPLOSSING VOOR KORTE ÉN DE LANGE TERMIJN

over mogelijke schijnzelfstandigheid bij voornamelijk de onderkant van de arbeidsmarkt. Met de Wet DBA is de afgelopen periode geprobeerd duidelijkheid

te scheppen over de vraag wanneer er sprake is van een dienstbetrekking, maar in plaats van duidelijkheid kwam er alleen maar onrust. Om die reden zet het kabinet in op nieuwe wet- en regelgeving die op 1 januari 2020 in werking moet treden.

GEZAGSRELATIE

Of iemand een werknemer is, wordt onder meer bepaald door de vraag of er sprake is van een gezagsrelatie. De Tweede Kamer heeft het kabinet opgeroepen om voor 1 januari 2019 te verduidelijken wat dit begrip inhoudt. Daar moet dus een ei over worden gelegd.

BLIJ

ZZP Nederland is blij met de brief van Koolmees omdat hij stelt dat hij bewuste vrije keuzes (in dit geval om zzp'er te worden) niet in de weg wil staan. Verder biedt de brief, aldus ZZP Nederland, ruimte voor perspectieven aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Koolmees geeft aan dat hij nu echt achter de kwaadwillenden aan gaat. ZZP Nederland heeft hier al meermaals aandacht voor gevraagd.

ALTERNATIEF

Inmiddels heeft het Zelfstandigenforum (bestaande uit ZZP Nederland, Platform Zelfstandige Ondernemers en Zelfstandigen

Het kabinet worstelt nog steeds met de zzp'er.

Bouw) de koe bij de horens gevat en een alternatief gepresenteerd voor de Wet DBA. Dat is in goede aarde gevallen bij de minister en de leden van de Vaste Kamercommissie SZW.

OPLOSSING

De zelfstandigenorganisaties komen om te beginnen met een oplossing voor de korte termijn,

waarin opdrachtgevers en opdrachtnemers rechtszekerheid wordt geboden. Het plan voor de lange termijn kan door middel van

enkele pilots in de praktijk worden getoetst, zodat wet- en regelgeving zorgvuldig kan worden voorbereid.

Aanbesteden moet voor iedereen makkelijker worden

■ ZAKELIJK

Publiceer als inkoper zo vroeg als mogelijk voorgenomen aanbestedingen en zorg voor transparante voorwaarden, zodat er geen onredelijke eisen gesteld worden aan bedrijven.

Dit zijn twee van de 23 acties die ondernemers en publieke organisaties gezamenlijk hebben afgesproken om succesvoller aan te besteden. Verder werken zij aan voorstellen om het onnodig samenvoegen ('clusteren') van kleine aanbestedingen verder te voorkomen, zodat ook het MKB meer kansen heeft op deze opdrachten.

TEVREDEN

Staatssecretaris Keijzer van Economische Zaken en Klimaat ontving onlangs de actieagenda Beter Aanbesteden en is er tevreden over.

"Ondernemers en inkopers ervaren aanbestedingen regelmatig als een stroef proces. Dat komt niet zozeer door de regelgeving. Vooral de dagelijkse praktijk kan tot onnodige frustraties leiden. Met deze actieagenda pakken we met alle betrokkenen voor het eerst samen problematiek zoals clusteren aan. Heldere praktijkafspraken betekenen

Na een goede aanbesteding volgt een goede deal.

meer effectiviteit voor inkopers en meer kansen bij aanbestedingen voor ondernemers en zeker mkb'ers", zegt zij.

EFFECTIEVER

Bij de evaluatie van de aanbestedingswet is door het vorige kabinet toegezegd om het zogenoemde traject Beter Aanbesteden te starten. Hiermee is in kaart gebracht hoe partijen effectiever kunnen omgaan met de verplichtingen bij het inkopen van producten of diensten. Dat gaat ook om praktische afspraken, zoals de opdracht aan het bedrijfsleven om het kennispeil van inkopers

actief te ondersteunen via zogenoemde 'marktdagen'.

73 MILJARD EURO

Nederlandse gemeenten spenderen gemiddeld bijna de helft van hun budget aan inkoop van bijvoorbeeld groenonderhoud, openbare verlichting of straatnaamborden. In totaal besteedt de overheid jaarlijks voor 73 miljard euro aan. Als dit beter gebeurt, levert dit extra groeimogelijkheden op voor ondernemers, een efficiënte inkooppraktijk bij overheden en een effectieve besteding van belastinggeld.

Geberit en Sphinx in SketchUp Pro

■ INNOVATIE

Geberit en Sphinx hebben recent de belangrijkste producten geïntegreerd in het 3D-ontwerpprogramma SketchUp Pro. Met de productuitbreiding van Geberit en Sphinx zijn de sanitaire ruimtes nu nog beter vorm te geven.

SketchUp Pro is een 3D-ontwerptool voor Windows en Mac, waarmee je snel een 3D-ontwerp kunt maken, compleet met 2D-aanzichten, doorsneden en animaties. Je kunt bijvoorbeeld oppervlakmodellen creëren en visualiseren met texturen en animaties. Schaduwen evalueren van de zon, landschappen creëren, een tekening opsieren met de vele standaardcomponenten zoals bomen, mensen en auto's, doorsneden van een model maken en door het ontwerp heen wandelen, zijn een paar van de vele mogelijkheden.

Sinds vorig jaar is het ook mogelijk om eenvoudig Geberit en Sphinx producten toe te voegen aan het ontwerp. Op dit moment zijn er 59 Geberit modellen en 68 Sphinx modellen opgenomen in de database.

GEBERIT

Voor Geberit gaat het om onder andere het assortiment AquaClean douchewc's, bedieningsplaten, urinoirs (Preda en Selva), scheidingswanden, elektronische kranen (Piave en Brenta), sifons, douche-afvoeren (CleanLine en Setaplano), inbouwsifons, Monolith wc-elementen en de Pluvia hemelwaterafvoer.

SPHINX

Bij Sphinx bevat het productassortiment onder meer diverse Sphinx wandclosets, zittingen, wastafels, baden, de complete badkamermeubelserie Sphinx Acanto, urinoirs en gootstenen.

Nieuwe Mercedes-Benz Sprinter nu ook aangedreven op de voorwielen

Veel componenten van personenauto's in bestelbus

BESTELAUTO

Zo hoor je weinig van Mercedes-Benz Vans (de bestelautotak van de importeur) en zo hebben ze opeens dubbel nieuws. Het eerste: Mercedes-Benz gaat van alle modellen een variant met elektrische aandrijving aanbieden, te beginnen met de e-vito. Ten tweede: de nieuwe Sprinter is er.

Menigeen kijkt uit naar de nieuwe sprinter die er nu dan eindelijk is. Mercedes-Benz heeft liefst 2,5 miljard euro geïnvesteerd in dit nieuwe model, dat moet zorgen voor de grote aantallen. Vorig jaar verkocht Mercedes maar liefst 200.500 exemplaren, terwijl veel van die kopers wisten dat er een nieuwe Sprinter in de pijplijn zat.

KNIK IN DE MOTORKAP

Enkele kenmerkende lijnen over de flanken van het vorige model zijn achterwege gelaten, maar de proporties en bijvoorbeeld de vorm van de zijruiten zijn ongewijzigd. Ook zit er nu een knik in de motorkap. Alles bij elkaar lijken het kleine veranderingen, maar zet je een oude naast een

nieuwe Sprinter dan zie je meteen dat er meer is gebeurd dan alleen maar wat nieuwe make-up.

VOORWIEL

Het grootste nieuws is van technische aard: voor het eerst levert Mercedes-Benz de Sprinter niet alleen met achter- of vierwielaandrijving, maar nu ook met voorwielaandrijving. Het moment dat dit bekend werd gemaakt op de afdeling moet voor de heren ontwerpers een bijzondere dag zijn geweest, want Mercedes, dat zijn achterwielaangedreven auto's. Mercedes-Benz heeft zelfs twee nieuwe transmissies ontwikkeld voor de voorwielaangedreven versies: een negentrapsautomaat en een handgeschakelde zesbak. Het laadvermogen varieert, afhankelijk van de uitvoering, van 3 tot 5,5 ton.

ENORM AANTAL

Mercedes-Benz zet van meet af aan een enorm aantal Sprinters in de showroom. Er zijn versies met diverse lengte- en hoogtematen en wat betreft de wielbasis kan gekozen worden uit drie versies. Op het motorenmenu prijken een

De nieuwe Mercedes-Benz Sprinter.

3,0-liter grote zescilinder diesel die 190 pk en 440 Nm levert. Dit is de krachtigste motor. De achterwielaangedreven Sprinters zijn met een 2,1-liter grote dieselmotor te krijgen die, afhankelijk van je keuze, 114, 143 of 163 pk sterk is. De voorwielaandrijvers zijn met 114, 143 of een 177 pk-sterke varianten van die 2.1 te krijgen. Die 177 pk-sterke versie is voorbehouden aan de campervan-uitvoering. Bij de achterwiel- en de vierwielaandrijvers wordt geschakeld met een 7G-Tronic Plus-transmissie.

INTERIEUR

De werkplek is met een erg

rechtopstaande zithouding echt een bestelwagenwerkplek, maar verder zijn veel invloeden van de personenauto's doorgevoerd. Duurdere versies van de Sprinter krijgen bijvoorbeeld een 10,25-inch groot scherm dat centraal op het dashboard een plek krijgt. Het aanraakscherm is verwerkt in een zwart paneel waarin ook de ventilatieroosters zijn opgenomen. Dit scherm is bedoeld om de bestuurder via internet 'connected' te laten zijn met de buitenwereld. Onder de noemer 'AdVANced' brengt het merk daarom allerlei nieuwigheden uit die de communicatie tussen fleetmanagers en berijders,

en het overzicht van eerstgenoemde, moet vereenvoudigen. Maar dit is voor de fijnproevers. Mercedes-Benz heeft natuurlijk ook minder rijk aangeklede werkplekken ontwikkeld die zonder dit luxueus aandoende scherm beschikbaar komen.

VEILIGHEID

Wat veiligheidssystemen betreft, beschikt de Sprinter voortaan over zaken als Active Brake Assist, Active Lane Keeping Assist, Attention Assist. Daarnaast zijn zaken als een 360-gradencamera en Crosswind Assist (standaard) en Blind Spot Assist leverbaar.

21.115 elektrische auto's verkocht in 2017

AUTOMARKT

De lobby van de elektrische auto doet ons graag geloven dat het aantal verkochte elektrische auto's gigantisch is. Dat valt echter wel mee: vorig jaar zijn 21.115 volledig elektrische auto's aan het totaal toegevoegd. Dat is nog geen 5 procent van het totaal aantal verkochte auto's (418.461). Over heel 2017 bestond 2,2 procent van de registraties van personenvervoertuigen uit zogeheten BEV's (volledig elektrische auto's) en PHEV's (plug-in hybrides).

"Nederland heeft in 2017 61 procent meer volledig elektrische personenauto's (BEV's) verwelkomd dan in het voorgaande kalenderjaar. Dit blijkt uit de jaarlijkse marktanalyse van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl)", roept oetert de lobbyclub Nederland elektrisch. In het hele bericht wordt het definitieve aantal niet genoemd. Welnu, dat zijn er 21.115. Dat is inderdaad 61 procent meer dan de 13.105 een jaar eerder, maar het is nog steeds marginaal.

TESLA

De Tesla Model S en X zijn in 2017 de bestverkopende elektrische personenauto's. Er kwamen op de Nederlandse wegen 1.979 exemplaren van de Tesla Model S bij en 1.247 exemplaren van de Tesla Model X. De top 3 wordt gecompleteerd door de elektrische Volkswagen Golf, waarvan 966 voertuigen werden geregistreerd.

Bestuurder die niet stuurt toch verantwoordelijk

De bestuurder blijft aansprakelijk, ook in de nieuwe Nederlandse Experimenteerwet die het mogelijk maakt dat in Nederland geëxperimenteerd wordt met autonome auto's. Dit geldt zelfs wanneer de bestuurder zich niet in de auto bevindt, maar de auto bestuurt met bijvoorbeeld een joystick buiten de auto.

Dit blijkt uit het voorstel voor deze wet dat minister Van Nieuwenhuizen van Infrastructuur en Waterstaat onlangs naar de Tweede Kamer stuurde. Hiervoor moet de Wegenverkeerswet 1994 worden aangepast en wat de bewindsvrouw betreft is er geen enkel beletsel om dit te regelen.

De minister rekent hiermee voorlopig af met de discussie die momenteel steeds heviger wordt gevoerd. Die gaat over de vraag of de producent niet verantwoordelijk is voor het falen van de auto in plaats van degene die achter het stuur zit. "Dit wetsvoorstel

loopt op deze situatie niet vooruit, omdat de ontwikkelingen voor ons liggen en de uitkomst daarvan nog ongewis is", laat de minister weten.

1 OP 5 RIJBEWIJSBEZITTERS KOOPT BINNEN JAAR AUTO

Van de nieuwe rijbewijsbezitters (vorig jaar 194.000) heeft 19 procent binnen een jaar na het halen

van het rijbewijs een eigen auto aangeschaft. Bij de mensen jonger dan 21 is dit 12 procent, onder 21-tot 30-jarigen 30 procent. Bij de 30-plussers koopt 40 procent binnen een jaar een auto, bij 27 procent van hen is al een auto in het huishouden aanwezig. Van de 60 procent die geen eigen auto kocht, was bij meer dan de helft al een auto in het huishouden aanwezig.

Niet sturen, maar toch verantwoordelijk en wettelijk aansprakelijk.

GEBERIT PLUVIA

LET IT RAIN!

SUPERIEUR HEMELWATER AFVOERSYSTEEM

NIEUW

BIM content beschikbaar
voor Autodesk® Revit®.

**KNOW
HOW
INSTALLED**

Geberit Pluvia voert hemelwater op daken snel en effectief af. Dit onderdrukstelsysteem gebruikt bovendien minder productmateriaal en ruimte dan traditionele systemen - nog een reden om voor Geberit Pluvia te kiezen. Met perfecte technologie, innovatieve details en een uitgebreide service zet Geberit continu de standaard op het gebied van betrouwbaarheid en kostenefficiëntie - al vanaf de ontwerpfase. Nu beschikbaar: vernieuwde BIM-data met Autodesk Revit.
www.geberit.nl/pluvia